

РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Волкова К. П., студентка II курсу кафедри міжнародна економіка, гр. УС-81

Керівник: к. е. н., доц. Черненко Н. О.

Національний технічний університет України „Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”
katyavolkova524@gmail.com

Актуальність. Страхування є одним з найважливіших процесів в житті кожної людини та економіки країни, в цілому. Воно дозволяє як фізичним, так і юридичним особам вберегти себе та своє майно від можливих негативних факторів й отримати матеріальне відшкодування за отримані збитки чи будь-яку іншу шкоду. Однак це досить складна та розгалужена система, яка, на жаль, в Україні розвинена не досить добре. Цьому є вина як самих страхових компаній, так і уряду держави. Саме тому, досліджувана тема, є дуже актуальна для України на сьогоднішній день.

Саме через складність цієї системи її багато років досліджували велика кількість вчених. Найбільш відомими дослідниками функціонування страхової діяльності є такі вітчизняні вчені: Р. Р. Висятицька, Ю. В. Городніченко, О.М. Сукач, Л.А. Сарана, А.О. Трачук, О.А. Клепікова, М.М. Александрова, В.Д. Базилевич, Н.М. Внукова, Л.М. Горбач та інші. Важливе дослідження страхової діяльності висвітлено також в роботах іноземних вчених: Є.Ф. Брігхем, А.І. Гінзбург, М.А. Зайцева, В.В. Ковальова, Л. Рейтман, В.А. Сухова [1] та інші.

Метою роботи є дослідження всіх факторів, що впливають на страховий бізнес в Україні та аналіз причин поганого функціонування даної галузі; пропонування можливих шляхів покращення ситуації, що склалась.

Викладення основного матеріалу. Страховий ринок в Україні досі перебуває на досить низькому рівні, хоча деякі його сектори розвиваються достатньо стрімко, проте рівень страхового покриття не підтримує цю тенденцію зростання (він складає лише 3-5%, в той час, як у Західній Європі — понад 95%) [6]. В Україні розвиваються лише універсальні види страхування – КАСКО, майнове страхування, страхування життя, які являються швидше примусовими видами страхування, а от медичне страхування не розвинуто взагалі, або ж зовсім мінімально (рис.1).

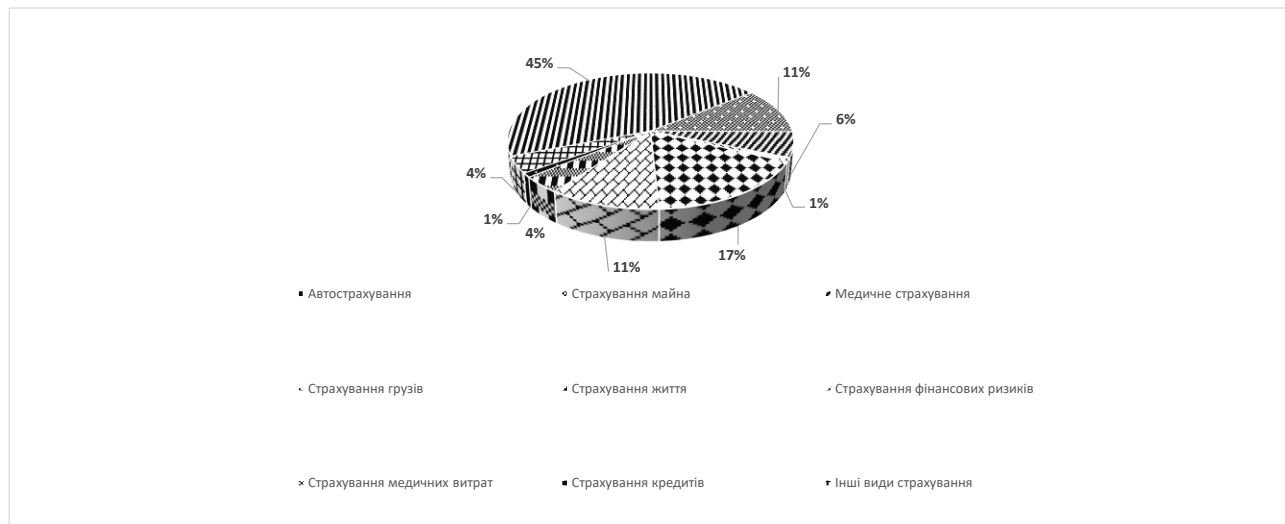

Рис. 1. Структура видів страхування в Україні на 31.12.2019 р.

*) Побудовано за даними джерела [8]

З огляду літературних джерел [1; 2; 4], страховий ринок України значно погіршився, що, безсумнівно, пов'язано з політичною та економічною ситуаціями в державі протягом 2013-2019 рр. Тому, серед головних проблем, які заважають українському страховому ринку розвиватись слід зазначити:

- Погано сформована нормативно-правова база;
- Низький рівень іноземних інвестицій в Україні, що не дозволяє в довгостроковій перспективі створювати страхові резерви;
- Низькі страхові виплати громадянам;

- Низькі доходи населення країни;
- Страхові компанії приховують свою діяльність від загалу;
- Нестабільні політична та економічна ситуації в країні;
- Відсутність стійких зв'язків України з іншими державами в галузі страхування;
- Недостатня конкурентоспроможність українських страхових компаній.

Таблиця 1

Показники діяльності страхових компаній в Україні за 2014-2019 рр.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість страхових компаній	382	361	310	294	281	249
Компанії зі страхування життя	57	49	39	33	30	26
Валові страхові премії, млн. грн.	26767	29735	35170	43432	49368	52742
Частка валових страхових премій у ВВП, %	1,7	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4
Чисті страхові премії, млн. грн.	18593	22355	26463	28494	34424	37798
Частка чистих страхових премій у ВВП, %	1,2	1,1	1,1	1	1	1

*) Складено за даними джерела [5]

З даних (в табл. 1) чітко простежується стабільний спад кількості страхових компаній в Україні, в тому числі й тих, що займаються страхуванням життя. Проте, паралельно до цього процесу простежується також зростання валових та чистих страхових премій компаній, що в який раз підтверджує думку з приводу того, що головна мета страховиків – отримання максимального власного прибутку, адже, незважаючи на зростання страхових премій, частка валових та чистих страхових премій у ВВП має швидше тенденцію до падіння.

Український страховий ринок знаходиться не в найкращому стані, однак він ще має шанс на існування та піднесення [1-3]. Проте для цього необхідно проробити велику роботу як уряду держави, так і страховим компаніям, і навіть населенню України. Для покращення ситуації на українському страховому ринку, необхідно впровадити певний комплекс заходів державного рівня, а саме:

- Спеціальним органам страхового нагляду необхідно вдосконалити свою діяльність шляхом підвищення контролю за національними страховими компаніями та впровадження певних дій щодо попередження неплатоспроможності страхових компаній та допомоги їм при цій проблемі;
- Контролювати внесення «обов'язкових грошових внесків» страхувальників до статутного капіталу та впровадження каральних заходів в разі невиконання;
- Покращення системи формування даних страхових резервів;
- Сприяння урядом стабілізації фінансового та економічного становища в країні;
- Розширення страхових пропозицій для населення країни, тобто збільшення переліку функцій, які виконуватиме страхова компанія;
- Розвивати ринок перестрахування;
- Налагодження шляхів співробітництва з іноземними страховими компаніями та закріплення ділових зв'язків з ними у довгостроковій перспективі;
- Запозичення іноземного досвіду для покращення структури страхового ринку, яка б відповідала міжнародним вимогам;
- Повернення довіри населення країни до страхових компаній, які в свою чергу, повинні надати всі гарантії, з приводу захищеності громадян та безсумнівного повернення коштів.

Вищезазначений пункт, в якому стоїть наголос на довірі населення до страхових компаній, йому варто приділити особливої уваги, адже довіра населення держави до страхування, як до державної чи приватної інституції з приводу соціально-економічного захисту інтересів громадян, вкрай необхідна для успішного розвитку даної галузі. Отже, на думку авторів, для здійснення цього важливого пункту, необхідно [7]:

- Малими кроками здійснювати реформу, яка б означала заміну обов'язкового державного страхування на грошове відшкодування з держбюджету України, шляхом використання тих коштів, які спрямовані на утримання певних державних органів;
- Розширити перелік страхових послуг, зокрема додавати нові, привабливі та вигідні для населення, що дали б змогу страховим компаніям збільшити свою клієнтську базу;
- Надавати доступну, відкриту для будь-кого інформацію з приводу діяльності страхового ринку, його стану та певних змін, що відбуватимуться на ньому.

Для України, залишається гострою проблема недосконалої законодавчої бази, яка регулює чимало різних видів життєдіяльності, таких як, страхування життя, медичне страхування, іпотечне кредитування, пенсійне страхування, функціонування комерційних банків. Таким чином, удосконаливши саме законодавчу базу, яка являється підґрунтям всієї страхової галузі, можна буде покращити розвиток цієї галузі в цілому. Окрім збільшення інформаційної обізнаності населення, це також дасть змогу страховим компаніям активно реагувати на серйозні зміни на страховому ринку та вчасно приймати відповідні заходи, передбачати вагомні зміни в своєму фінансовому становищі й проектувати подальшу діяльність та закріплювати конкурентні позиції як серед вітчизняних страхових компаній, так і серед іноземних.

Висновки. В якості висновку даного дослідження можна відмітити, що аналіз стану страхового ринку та перспективи його розвитку - є дуже складною системою з різними взаємопов'язаними з нею підсистемами, які потребують кропіткої роботи та особливої уваги з боку держави. З цього виходить, що ситуація, яка склалась на українському ринку страхових послуг протягом останніх десяти років, є досить несприятливою. В дослідженні наведено ряд причин, які сприяли такій ситуації, основні з яких: прагнення страховиків власного збагачення та затяжна фінансова криза. Зокрема, остання залишила за собою негативні наслідки, які призвели до банкрутства стійких страхових компаній, зменшення попиту з боку населення на страхові послуги та, відповідно, до сповільнення темпів росту кількості страхових компаній. Паралельно до цього, вітчизняний страховий ринок має чималий потенціал для подальшого активного розвитку, проте для цього необхідно докласти значних зусиль та провести важливі зміни усім учасникам процесу страхування, а саме:

- страховим компаніям варто розширити перелік страхових послуг, зосередитись на задоволенні потреб населення, а не максимізації власного прибутку та створити вільний доступ для громадян країни до поля своєї діяльності;
- уряду варто удосконалити систему оподаткування страхової галузі, залучити страховий ринок до вирішення проблем соціального страхування та залучити населення до обов'язкового свідомого страхування, в першу чергу медичного;
- населенню варто довіритись страховим компаніям, усвідомити важливість та значимість страхування свого майна, здоров'я, життя.

Список використаних джерел:

1. Висятицька Р.Р. Проблеми і перспективи розвитку страхового ринку України / 2018 р. — 31 с.
2. Городніченко Ю. В. Тенденції та перспективи розвитку страхового ринку України / Городніченко Ю. В. // Економіка і суспільство. — 2017 р. — Вип. 10. — С. 559-563.
3. Сукач О. М. Страховий ринок України: сучасні реалії та перспективи / Сукач О. М., Сарана Л. А. // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту / 2016 р. — 234с.
4. Трачук А. О. Проблеми і перспективи розвитку страхового ринку України / А. О. Трачук, О. А. Клепікова // Збірник наукових студентських робіт Одеського національного економічного університету. Обліково-економічний факультет. — 2017 р. — № 8. — С. 87-89.
5. Підсумки діяльності страхових компаній України [Електронний ресурс]. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife>.
6. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012–2021 рр. [Електронний ресурс]. URL: <http://pck.kneu.edu.ua/?p=686>.
7. Сучасний страховий бізнес: визначальні стратегії конкурентного розвитку [Електронний ресурс]. URL: https://kon-insurance.mnau.edu.ua/files/work_2019/49.pdf.
8. Страхові премії ростуть, а компанії "тануть" [Електронний ресурс]. URL: <https://www.insa.com.ua/uk/blog/strahovye-premii-rastut-kompanii-tayut/>.